

“Zes jaren van aanhoudende strijd hebben wij moeten voeren. De technische en economische problemen hebben het uiterste van ons kennen en kunnen gevegd. Wij hebben om zoo te zeggen nooit een dag rust kunnen nemen. Wij hebben onder onze teleurstellingen geleden en van onze successen genoten, zooals alleen een pioniersfamilie is beschoren, maar wij hebben nog nooit een dag spijt gehad, dat wij naar Nickerie zijn vertrokken, om voor Suriname een technisch-economische oplossing te vinden voor mechanisch te drijven cultures, ondanks de groote financiële offers die wij zelf hebben moeten brengen.”

Met dit voorwoord begint het boek van Ir. H.N. van Dijk, de grondlegger van de mechanische rijstcultuur in Suriname. In 1931 werd bij besluit van zijne excellentie de Minister van Koloniën de opdracht gegeven aan de heren J. Boonacker en H.N. van Dijk om te onderzoeken of er een mogelijkheid was om de rijstcultuur in Suriname tot ontwikkeling te brengen. Nadat zij in Brits Guyana, de VS en Suriname onderzoek hadden gedaan, brachten zij in 1932 verslag uit en in de conclusie werd de aanbeveling gedaan om zo spoedig mogelijk te beginnen het nemen van een

proef in Nickerie met een mechanische cultuur van rijst en maïs. De kosten werden begroot op f 312,550,- en hoewel de Minister van Koloniën zich kon verenigen met de conclusie van de rapporteurs, bleek dat de Minister van Financiën niet over voldoende middelen beschikte. De regering was bereid om f 150.00,- ter beschikking te stellen en

het ingenieursbureau van Dijk zou voor eigen risico en rekening f 157.000,- in het project stoppen. In ruil voor dit bedrag kreeg de firma rechten op land en water voor bevoeiing. Op 9 maart 1933 zetten H.N. van Dijk, toen al 57 jaar, met zijn familie voet aan wal te Paramaribo om gedurende zes jaar het project uit te voeren. In het boek wordt nauwkeurig en wetenschappelijk omschreven op welke wijze zij de rijstcultuur gemechaniseerd en commercieel aantrekkelijk hebben gemaakt. Tot zover de voorgeschiedenis.

Wat gebeurde er 70 jaar later...

Klaas van Dijk, kleinzoon van ing. H.N. van Dijk en general manager van Ingenieursbureau van Dijk in Paramaribo, is naarstig op zoek naar een opvolger van zijn bedrijfsleider de heer O. Morsen in Nickerie. De heer Morsen is 75 jaar, al zestig jaar verbonden aan het bedrijf, en zou graag willen stoppen. Diverse advertenties in Nickerie hebben geen geschikte kandidaat opgeleverd. Op dinsdag 26 juli ontmoet Klaas van Dijk Ernie. Zij kennen elkaar van vroeger toen Ernie met de taxi van het bedrijf van Martha's vader, onderdelen voor de firma Van Dijk vervoerde. Klaas vraagt aan Ernie of hij interesse heeft om in Nickerie aan het werk te gaan. Ernie heeft er wel oren naar, maar met de winkel van Martha is dat nu geen optie. Maar Ernie vertelt van de Hollander die bij hen logeert en vraagt de heer van Dijk om de volgende dag langs te komen om kennis te maken. Op woensdagmiddag heb ik een eerste gesprek met Klaas van Dijk en dat was heel prettig. Hij vraagt me om voor langere tijd de functie in Nickerie te vervullen, maar ik vraag bedenktijd. We spreken af dat ik op 2 augustus, als de opening van de winkel van Martha achter de rug is, zal bellen voor een tweede afspraak. Dat tweede gesprek vindt plaats op donderdag 4 augustus in de vestiging van Ingenieursbureau van Dijk aan de Industrieweg-Noord te Paramaribo. Ik word rondgeleid, krijg uitleg over de verschillende producten en diensten en word aan het personeel en de zus van Klaas voorgesteld, die ook in het bedrijf werkzaam is. Ik maak duidelijk dat ik zeer geïnteresseerd ben in de baan, maar dat ik vasthoud aan mijn plan om Zuid Amerika verder te ontdekken. Een periode van maximaal 6 maanden in Nickerie is een mooie oplossing; in de tussentijd kan

er verder gezocht worden naar een geschikte opvolger voor de toekomst. Ik krijg informatie mee die noodzakelijk is om een werkvergunning aan te vragen en we spreken voor de volgende dag 7.00 uur af om naar Nickerie te gaan. De Toyota diesel staat om stipt 7.00 uur in de Agilalaan en we vertrekken direct voor de 237 kilometers naar Nickerie. Via het

district Coronie, rijden we langs de kustweg richting Wageningen, waar het landschap heel erg

Nederlands wordt: weids, plat, uitgestrekt en met kanalen en slootjes. Om 11.00 uur komen we in Nickerie aan. Ik maak kennis met dhr. Morsen en we maken een rondgang door het kantoor en de werkplaats.

Ik ben zeer in mijn nopjes: een mooi kantoor, een maagdelijk magazijn, waar ik een systeem voor mag bedenken om dat efficiënt in te richten, een PC voor de

administratie, een werkplaats met dikke Detroit dieselmotoren en allerlei gereedschappen, die nog goed van pas gaan komen als ik de Yamaha klaarmaak voor de 7500 kilometers naar Buenos Aires.

Mijn woning is klein en knus: een keukentje, een toilet en doucheruimte, een slaap- en zitkamertje en buiten een prachtig zitje, dat nog met muskietengaas afgewerkt gaat worden (Nickerie is berucht om zijn muskieten). Een heerlijk plekje om 's avonds te relaxen, met uitzicht op de Nickerie rivier (bootje kopen..).

Mijn taken bestaan uit het leiding geven aan de 9 medewerkers, die in de werkplaats motoren, pompen, rijstdrogers en onderdelen klaarmaken en repareren, het afhandelen van aanvragen, het automatiseren van de verkoop en onderdelenadministratie en het bezoeken van oude en nieuwe klanten. Ik zal Sranan moeten leren en een beetje Hindoestaans, want dat is de overgrote meerderheid van de Nickerianen. Tevens wil ik inzicht verkrijgen in de plannen, waar al jaren sprake van is, om in West-Suriname grote bauxietwinnings-projecten tot ontwikkeling te brengen in het Apoera-Bakhuis gebied.

Ik kan nog steeds niet geloven dat ik straks 6 maanden aan het werk ben; een hele nieuwe uitdaging. Ik heb in Nederland wel bedacht dat werken in Zuid Amerika een noodzaak is om geaccepteerd te worden, maar dat dit zo snel zou gebeuren had ik niet kunnen bedenken. Zes maanden wonen en werken bieden me alle gelegenheid om een beter inzicht te krijgen in alle facetten van de Nickeriaanse maatschappij. Een gemeenschap, die totaal anders is dan die in Paramaribo: er wonen zo'n 35.000 mensen in het district, waarvan 8000 in de stad Nieuw Nickerie. In ieder geval zal ik in mijn woning beschikken over een internetverbinding, dus ik hoop jullie regelmatig te informeren over het wel en wee van een bakra in de ex-kolonie.

Maar eerst de bureaucratische hobbels

De komende week zal ik een aanvraag moeten doen voor een werkvergunning en ik ben benieuwd hoe dat zal gaan. Maandagochtend heb ik een afspraak met een vriend van Ernie, een ex-vakbondsmen, die mij zal informeren over de te volgen stappen. Het bewijs van goed gedrag en een uittreksel uit het bevolkingsregister heb ik niet meegenomen bij mijn vertrek, dus ook de ambtenaren in Rotterdam zullen een beetje moeten meewerken. Deze week zal ik gaan shoppen in Paramaribo, want de bedrijfsleider wordt geacht netjes en representatief gekleed te gaan. En dan over een week of twee op de Yamaha naar Nickerie: wie had dat kunnen dromen.

Tot slot

In het laatste hoofdstuk, getiteld "De Kolonisatie van Nederlanders" staan nog enkele fraaie passages, die ik hier wil citeren:

"Suriname is een land, dat de belangstelling noodig heeft van onze ontwikkelde jongeren, die nog niet in een keurslijf van star conservatisme zijn vastgerogen." Dat waren de slotwoorden die de heer Tj. Pyttersen in zijn artikel "Enkele Beschouwingen" in Dec. 1927 neerschreef in de West-Indische gids. De heer Van Dijk zegt dan: "Het is thans 12 jaren later, maar de bovenstaande woorden hebben nog dezelfde betekenis behouden." Ik zou eraan toe willen voegen dat deze woorden zeventig jaren later nog evenveel betekenis hebben.

Het boek van Ing. Van Dijk wordt besloten met o.a. de volgende woorden:

"Voor zooverre mij uit beschrijvingen en verhalen van oude Nickerianen bekend is, moet het tegenwoordige Nickerie de derde plaats van dezelfde naam zijn. Het telkens verplaatsen is een gevolg van het afspoelen van de kust. De landingssteiger van de voorlaatste woonplaats staat nog als een baken in de zee. Een mijner burens heeft het meegemaakt, dat de oude

wachtpost genaamd Rotterdam - waar hij als soldaat was gestationeerd - in zee verdween tijdens zijn bezoek in de voormiddaguren aan het tegenwoordige Nickerie, hetwelk ongeveer 7 kilometer landinwaarts ligt aan de Nickerie rivier. Het nieuwe Nickerie is op echt Amerikaanse wijze in vierkante blokken uitgelegd. De N.O. passaat is dikwijls zoo sterk dat het tafelkleed met alles wat er op staat op den vloer terecht komt, de temperatuur is daarom uitstekend te verdragen. Het klimaat is aangenaam en Nickerie staat bekend als de meest gezonde plaats in Suriname. Wij hebben van tijd tot tijd last van muskieten, maar hiertegen kan men zich in huis behoorlijk beveiligen door goed sluitende horren. Ik woon thans 6½ jaren met mijn familie in Nickerie, zonder ooit in Nederland terug te zijn geweest en in al die jaren heb ik Nickerie nooit anders dan als een gezonde plaats leren kennen."

Ik zal een volgende keer meer citeren uit dit prachtige boek, dat zo'n goed beeld schetst van de omstandigheden, waaronder deze pioniers werkten en het doorzettingsvermogen dat zij aan de dag legden om geweldige resultaten te behalen. In Nickerie is er niet voor niets een straat naar H.N. van Dijk genoemd.

